

Sygn. akt III AUa 1405/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Podlewska (spr.)
Sędziowie:	SA Lucyna Ramlo SA Daria Stanek
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2017 r. w Gdańsku

sprawy K. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji K. P. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 maja 2016 r.,
sygn. akt VI U 588/16

oddala apelację.

SSA Lucyna Ramlo SSA Alicja Podlewska SSA Daria Stanek

Sygn. akt III AUa 1405/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 grudnia 2015 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej K. P. (1) prawa do świadczenia przedemerytalnego, ponieważ nie spełniała żadnego z warunków wymienionych w art. 2 ust 1 oraz art. 2 ust 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych z dnia 30 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 170 ze zm.). Organ rentowy zaliczył ubezpieczonej do okresów składkowych i nieskładkowych staż pracy w wymiarze 23 lat, 2 miesięcy i 4 dni.

W odwołaniu od decyzji ww. ubezpieczona wniosła o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego. Ubezpieczona obszernie opisała swoją sytuację życiową zwłaszcza okoliczność opieki nad córką K. P. (2), która zmarła w dniu (...) Po śmierci córki ubezpieczona została zarejestrowana w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna, lecz bez

prawa do zasiłku co jest jej zdaniem niesprawiedliwe. Od dnia 31 sierpnia 2015 r. ubezpieczona podjęła pracę na podstawie umowy zlecenia jako opiekunka osób starszych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu decyzji. Jako główną przyczynę odmowy prawa do świadczenia przedemerytalnego podano okoliczność, że ubezpieczona nie była pracownikiem.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Sąd I instancji dokonał następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych.

Odwołująca K. P. (1) ur. (...) złożyła wniosek o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego. Ubezpieczonej zaliczono do okresów składkowych 17 lat, 4 miesiące i 18 dni oraz do okresów nieskładkowych 8 lat, 1 miesiąca i 11 dni, tj. lata od 22 marca 1980 r. do 1 maja 1985r. oraz od 1 grudnia 1986 r. do 26 kwietnia 1987 r.; od 12 września 1987 r. do 15 kwietnia 1990 r. Okresy nieskładkowe zostały ograniczone do 1/3 okresów składkowych, czyli do 5 lat, 9 miesięcy i 16 dni. Ubezpieczona legitymuje się łącznie stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 23 lat, 2 miesiące i 4 dni.

W okresie od 1 marca 2003 r. do 31 maj 2007 r. ubezpieczona była uprawniona do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W okresie wcześniejszym od 1 sierpnia 1997 r. do 31 marca 2003 r. otrzymywała zasiłek stały z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, natomiast od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2013 r. świadczenie pielęgnacyjne, które było wypłacane nadal po okresie otrzymywania renty, czyli od 1 lipca 2013 r. do (...) Natomiast w okresie od 8 sierpnia 2008 r. do 31 grudnia 2012 r. ubezpieczona pobierała świadczenie pielęgnacyjne bez opłacanych składek na ubezpieczenie społeczne. Świadczenie pielęgnacyjne ubezpieczona otrzymała z powodu opieki nad niepełnosprawną córką K. P. (2) ur. (...) i zmarłą w dniu (...)

Ubezpieczonej zaliczono do okresów składkowych wszystkie okresy zatrudnienia, a do okresów nieskładkowych okresy otrzymywania zasiłków chorobowych oraz okresy nieskładkowe wymienione w art. 7 ust. 5 pkt a i b okresy niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem do lat 4 oraz do lat 9.

Sąd Okręgowy wskazał, iż ubezpieczona nie wniosła zarzutów co do prawidłowości zaliczenia jej okresów opieki, a zarzut sprowadzał się do nieprzyznania jej zasiłku dla bezrobotnych po śmierci córki w dniu (...) Ubezpieczona po upływie okresu opieki nad córką, którą sprawowała od 1 stycznia 2013 r. do (...) nie pracując, podjęła pracę na podstawie umowy o świadczenie usług od 31 sierpnia 2015 r. do 4 listopada 2015 r.

Ubezpieczonej nie przyznano prawa do zasiłku dla bezrobotnych w urzędzie pracy bowiem przed złożeniem wniosku nie posiadała wymaganego okresu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Tymczasem prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje jedynie takiej osobie, która nie tylko spełnia wszystkie przesłanki wymienione w art. 2 ust. 1, ale wymagane jest by osoba ta co najmniej 180 dni otrzymywała zasiłek dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia.

Sąd Okręgowy zważył, iż ubezpieczona nie tylko nie spełnia żadnej z przesłanek wymaganych w art. 2 ust 1 ustawy, ale także nie była uprawniona do zasiłku dla bezrobotnych.

Nadto Sąd I instancji wyjaśnił, iż przepisy ustawy o świadczeniach przedemerytalnych są bowiem tak skonstruowane, iż prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobom, które przed złożeniem wniosku posiadały staż pracowniczy i z przyczyn od nich niezależnych rozwiązano z nimi stosunek pracy, a jeśli otrzymały rentę z tytułu niezdolności do pracy to musiał to być nieprzerwanie okres 5 lat i obowiązek zarejestrowania się w terminie 30 dni we właściwym urzędzie pracy. Prawo takie przysługuje również osobie, która w myśl art. 2 ust 1 pkt 3 prowadziła nieprzerwanie działalność gospodarczą przez okres 24 miesięcy i posiada odpowiedni staż pracy oraz wiek.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy zważył, iż ubezpieczona z powodu sprawowania opieki nad niepełnosprawną córką i świadczenia pracy po jej śmierci na podstawie umowy zlecenia nie spełniała żadnego z warunków wymienionych w art. 2 ustawy.

Z tych względów Sąd I instancji, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła ubezpieczona, podnosząc, iż spełnia warunki do przyznania świadczenia przedemerytalnego. Skarżąca zakwestionowała wyliczenie stażu ubezpieczeniowego przez Zakład na potrzeby przedmiotowej decyzji wskazując, iż różni się on od wyliczonego decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 maja 2009 r. Zdaniem ubezpieczonej, iż spełnia niezbędny okres 20 lat z tytułu opieki. Przebywanie na rencie zalicza się do lat pracy. Przed pobieraniem renty oraz po jej zakończeniu pobierała zasiłek z MOPS na niepełnosprawną córkę, której była opiekunem prawnym do daty jej śmierci w dniu (...) Pracuje na umowę zlecenie od dnia 29 stycznia 2016 r. (do dnia 28 stycznia 2017 r.), którą to pracę na takich warunkach wykonywała również w okresie od dnia 31 sierpnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie, nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylecia zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem niniejszej sprawy była ocena prawidłowości stanowiska organu rentowego o odmowie przyznania K. P. (1) prawa do świadczenia przedemerytalnego w świetle ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 170 ze zmianami, dalej „uśp”).

Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy wymaga przedstawienia analizy przepisów prawa będących podstawą uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego, bowiem wyjaśnienie podstawy prawnej przez Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku było bardzo lakoniczne, niedostateczne.

Przystępując do merytorycznego rozpoznania sprawy wskazać należy, iż zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1-6 uśp – w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania decyzji ZUS, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługiwało osobie, która:

1) do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu likwidacji pracodawcy lub niewypłacalności pracodawcy, w rozumieniu przepisów o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, u którego była zatrudniona lub pozostawała w stosunku służbowym przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 56 lat - kobieta oraz 61 lat - mężczyzna i posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub

2) do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), zwanej dalej "ustawą o promocji zatrudnienia", w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna oraz posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn, lub

3) do dnia ogłoszenia upadłości prowadziła nieprzerwanie i przez okres nie krótszy niż 24 miesiące pozarolniczą działalność, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.), zwanej dalej "ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych", i za ten okres opłaciła składki na ubezpieczenia społeczne oraz do dnia ogłoszenia upadłości ukończyła co najmniej 56 lat - kobieta i 61 lat - mężczyzna i posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub

4) zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat, i do dnia, w którym ustało prawo do renty, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna i osiągnęła okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, lub

5) do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn, lub

6) do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego, z powodu likwidacji pracodawcy lub niewypłacalności pracodawcy, w rozumieniu przepisów o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, u którego była zatrudniona lub pozostawała w stosunku służbowym przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiadała okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 34 lata dla kobiet i 39 lat dla mężczyzn.

Przy tym za okres uprawniający do emerytury, o którym mowa w ust. 1, uważa się okres ustalony zgodnie z przepisami art. 5-9, art. 10 ust. 1 oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), zwanej dalej "ustawą o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

Nadto zgodnie z art. 2 ust. 3 uśp prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, o której mowa powyżej, po upływie co najmniej 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna;

2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;

3) złożył wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Zgodnie z powyższym, prawo do świadczenia przedemerytalnego, w myśl ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, przysługuje ubezpieczonym wykazującym przynajmniej jedną z przesłanek określonych w art. 2 ust. 1 pkt 1-6 uśp oraz spełniających kumulatywnie przesłanki określone art. 2 ust. 3 pkt 1-3 uśp.

Okolicznością niesporną było, iż ubezpieczona była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna w okresach: od dnia 10 stycznia 1991 r. do dnia 24 lipca 1995 r., od dnia 4 maja 2004 r. do dnia 14 lutego 2005 r., od dnia 2 sierpnia 2007 r. do dnia 5 sierpnia 2008 r. oraz od dnia 3 listopada 2014 r. do dnia 31 sierpnia 2015 r., przy czym zasiłek dla bezrobotnych pobierała w okresach od dnia 10 stycznia 1991 r. do dnia 29 lutego 1992 r. oraz od dnia 10 sierpnia 2007 r. do dnia 5 sierpnia 2008 r. (zaświadczenie PUP z dnia 03 listopada 2014r. i decyzja PUP z dnia 04 września 2015r. k. 10-11 akt ZUS dot. świadczenia przedemerytalnego).

Z powyższego wynika, iż ubezpieczona w dacie złożenia wniosku o świadczenie przedemerytalne tj. w dacie 04 listopada 2015r. nie była zarejestrowana jako bezrobotna, wniosek o przyznanie przedmiotowego świadczenia złożyła po upływie 30 dni od wydania przez Powiatowy Urząd Pracy zaświadczenia z dnia 03 listopada 2014r. o pobieraniu zasiłku przez 180 dni. Nie spełniała tym samym warunków określonych w przepisie art. 2 ust 3 pkt 1 i 3 uśp, a tym samym nie było podstaw do przyznania jej świadczenia przedemerytalnego.

Powyższe czyni zbędnym ustosunkowanie się do zarzutów ubezpieczonej dotyczących prawidłowości wyliczenia jej stażu ubezpieczeniowego na potrzeby wydania przedmiotowej decyzji tj. weryfikowania przesłanek z art. 2 ust. 1 pkt 1-6 u.ś.p. Nawet bowiem w sytuacji posiadania przez skarżącą wymaganego stażu, wobec niespełnienia przez nią przesłanek z art. 2 ust 3 uśp, nie nabyła ona prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Dodatkowo jedynie wskazać można, iż w dacie osiągnięcia wieku 55 i 56 lat tj. (...) ubezpieczona (ur. (...)) nie pozostawała w zatrudnieniu pracowniczym, ani w stosunku służbowym i nie pobierała renty z tytułu niezdolności do pracy – nie spełniała zatem przesłanek z art. 2 ust 1 pkt 1, 2, 4 uśp. Ubezpieczona nie prowadziła też działalności gospodarczej, zatem nie ma do niej zastosowania art. 2 ust 1 pkt 3 uśp. Ostatni stosunek pracy ubezpieczonej ustał z dniem 11 września 1987r. , jak wynika ze świadectwa pracy wystawionego przez (...) Zakłady (...) w B. z dnia 23 kwietnia 1987r. – za porozumieniem stron (świadectwo k. 10 akt rentowych). Stąd w sprawie nie mogą mieć również zastosowania przepisy art. 2 ust1 pkt 5 i 6 uśp, w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania decyzji.

Z dniem 01 stycznia 2017r. tj. po dacie wydania przedmiotowej decyzji, wszedł w życie przepis art. 2 ust 1 pkt 4a uśp, zgodnie z którym prawo do przedmiotowego świadczenia przysługuje osobie, która zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 60 dni od dnia ustania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518 i 1579), lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r. poz. 162 i 972), pobieranych nieprzerwanie przez okres co najmniej 365 dni, jeżeli utrata prawa do nich była spowodowana śmiercią osoby, nad którą opieka była sprawowana, i do dnia, w którym ustało prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna i osiągnęła okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, wszedł w życie. Ubezpieczona spełniła przesłanki wynikające z tego przepisu: pobierała świadczenie pielęgnacyjne w okresie od 01 stycznia 2013r. do 17 października 2014r. (zaświadczenie MOPS k. 8 a.śp), utraciła prawo do tego świadczenia wskutek zgonu córki K. z dniem (...) (akt zgonu k. 12 a.śp) mając ukończone 55 lat, oraz zarejestrowała się w PUP z dniem 03 listopada 2014r. (zaświadczenie PUP k. 10 a.śp) i miała staż emerytalny przekraczający 20 lat (raport ustalenia uprawnień – a.śp). Nadal jednak nie spełnia warunków określonych w art. 2 ust 3 uśp, stąd brak było podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku i zmiany decyzji ZUS z dnia 16 grudnia 2015r.

Podkreślić jeszcze należy, iż przepisy prawa ubezpieczenia społecznego mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Tworzą system prawa ścisłego, zamkniętego. Nie mogą być przeto interpretowane rozszerzająco, zwłaszcza przy zastosowaniu reguł wykładni aksjologicznej (wyrok SN z 25 września 2014r. I UK 39/14 Lex nr 1566716). Oznacza to, iż prawo do świadczenia przedemerytalnego może być przyznane wyłącznie w sytuacji spełnienia przesłanek wymienionych w powołanych na wstępie przepisach. Argumentacja apelującej wskazująca na bardzo trudną sytuację opiekunów osób niepełnosprawnych w kontekście uprawnień z ubezpieczeń społecznych nie może być zatem z tego względu uwzględniona przez sąd ubezpieczeń społecznych przy ocenie zasadności żądania prawa ubezpieczonej do konkretnego świadczenia.

Zaskarżony wyrok odpowiadał prawu, dlatego Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonej.

SSA Lucyna Ramlo SSA Alicja Podlewska SSA Daria Stanek